

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านสะอาดเจริญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. ขอบเขตการวิจัย
 - 2.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและให้ข้อมูลสำคัญ
 - 2.2 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.3 วิธีการวิจัย
 - 2.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.6 กลยุทธ์ที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.7 การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาคุณลักษณะอันพึงประสงค์นักเรียนโรงเรียนบ้านสะอาดเจริญ
2. เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านสะอาดเจริญให้ดีขึ้น โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย (Research Participants) จำนวน 4 คน ประกอบด้วย

1.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 1 คน

1.1.2 ครูผู้สอน จำนวน 3 คน

1.2. กลุ่มเป้าหมาย (Target Group) จำนวน 65 คน ประกอบด้วย

1.2.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 9 คน

1.2.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 4 คน

1.2.3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 11 คน

1.2.4 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 17 คน

1.2.5 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 11 คน

1.2.6 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 13 คน

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 57 คน ประกอบด้วย

1.3.1 ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 50 คน

1.3.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 คน

2. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2551 : 7) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ประกอบด้วย 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ

3. วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ใช้หลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Stephen Kemmis & McTaggart มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นวางแผน (Planning) ขั้นปฏิบัติ (Action) ขั้นสังเกต (Observation) และขั้นสะท้อนผล (Reflection) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านสะอาดเจริญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เวลาศึกษา ระหว่างวันที่ 4 เดือน มกราคม พ.ศ. 2553 ถึง วันที่ 31 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2553)

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 5.1 แบบสอบถาม
- 5.2 แบบสัมภาษณ์
- 5.3 แบบสังเกตพฤติกรรม

6. โครงการ/กิจกรรม ที่ใช้ในการวิจัย

- 6.1 โครงการ “พัฒนาวินัยนักเรียน” ประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้
 - 6.1.1 กิจกรรม “เพื่อนร่วมทาง”
 - 6.1.2 กิจกรรม “มาก่อนอยู่ข้างหน้า มาช้าอยู่ข้างหลัง”
- 6.2 โครงการ “หนูน้อยพอเพียง”
 - 6.2.1 กิจกรรม “ออมก่อน รวยกว่า”
 - 6.2.2 กิจกรรม “รณรงค์ประหยัดพลังงาน”
 - 6.2.3 กิจกรรม “คุ้มคำ คุ้มราคา”
- 6.3 โครงการ “อาสาสมัครน้อย”
 - 6.3.1 กิจกรรม “โรงเรียนของเรา”
 - 6.3.2 กิจกรรม “ชุมชนของเรา”

7. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantity Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านสะอาดเจริญ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลจากค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) (กรมวิชาการ. 2545 : 81) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (กรมวิชาการ. 2545 : 83)

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านสะอาดเจริญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยสามารถสรุปผลการพัฒนาในแต่ละระยะ ได้ดังนี้

การศึกษาในระยะที่ 1 การสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหามีเป้าหมายเพื่อศึกษาสภาพที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านสะอาดเจริญ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้นำกรอบแนวคิดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านสะอาดเจริญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีปัญหาเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านวินัย ด้านอยู่อย่างพอเพียง และด้านมีจิตสาธารณะ มากที่สุดควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน

ผลการพัฒนาในระยะที่ 2 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านสะอาดเจริญ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาในระยะที่ 1 โดยอาศัยหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ครอบคลุมกรอบแนวคิดตามประเด็นที่คัดเลือกไว้ คือ ด้านวินัย ด้านอยู่อย่างพอเพียง และด้านมีจิตสาธารณะ โดยอาศัยความร่วมมือจากคณะครู นักเรียน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านสะอาดเจริญ ส่งผลให้การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ดังจะเห็นได้จากพฤติกรรมนักเรียนด้านวินัยของนักเรียนดีขึ้น ซึ่งสังเกตได้จากการเดินแถวไป/กลับจากโรงเรียน การเดินแถวไป/กลับจากการรับประทานอาหารที่โรงอาหาร การเข้าแถวรับประทานอาหารตามลำดับก่อนหลัง การเข้าแถวซื้อสินค้าจากร้านค้าสหกรณ์โรงเรียน การเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเมื่อมีกิจกรรมอื่น ๆ เป็นต้น พฤติกรรมนักเรียนด้านอยู่อย่างพอเพียงได้รับการพัฒนาดีขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากนักเรียนทุกคนมีบัญชีออมทรัพย์ และเมื่อตรวจสอบดูปรากฏว่านักเรียนออมทรัพย์อย่างสม่ำเสมอ การใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด ปิดไฟฟ้า/น้ำประปาเมื่อเลิกใช้งาน นักเรียนใช้อุปกรณ์การเรียน สมุด ดินสอ อย่างประหยัดและคุ้มค่า พฤติกรรมนักเรียนด้านมีจิตสาธารณะก็ได้รับการพัฒนาดีขึ้น ซึ่งสังเกตได้จากนักเรียนช่วยกันในการการรักษาความสะอาดบริเวณ โรงเรียนด้วยความเต็มใจมีความกระตือรือร้น นักเรียนอาสาช่วยงานครู ผู้ปกครองอยู่เสมอ นักเรียนมีความเสียสละทั้งกำลังกาย

บริจาคทรัพย์ อุทิศคนและบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม เป็นต้น แต่ยังมีปัญหาที่ค้างค้ำงอยู่คือนักเรียนบางคนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การหยอกล้อหรือเล่นกันในที่เดินแล้ว ไม่ออมทรัพย์สม่ำเสมอ ไม่ปิดน้ำประปา/ไฟฟ้า หลังการใช้งาน ไม่เห็นความสำคัญการเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ของทางโรงเรียนหรือชุมชนที่จัดขึ้น ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยจะเสนอแนะให้ทางโรงเรียนได้ศึกษาและพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดียิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

อภิปรายผล

จากการดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านสะอาดเจริญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีประเด็นนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านสะอาดเจริญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนด้านวินัย ด้านอยู่อย่างพอเพียง ด้านมีจิตสาธารณะ มีปัญหามากที่สุดควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน ซึ่งผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยเห็นว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 3 ด้าน เป็นสิ่งที่คุณครู ผู้ปกครองทุกคนอยากให้เกิดขึ้นกับเยาวชนไทยในสังคมปัจจุบัน เพื่อให้สังคมไทยอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ในฐานะที่เป็นพลเมือง ไทยและพลโลก สอดคล้องกับ สมพร ประเสริฐนอก (2550 : 110 - 111) ได้ศึกษาการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองกุงใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่านักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม ด้านความ มีระเบียบวินัย ด้านความประหยัด ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ด้านความซื่อสัตย์ และผลการศึกษาของกณภาพร เทียมกลาง (2551 : 163-173) ได้ศึกษาการดำเนินการสร้างคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 - 4 ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ โรงเรียนปอพานวิทยาคมรัชมังคลาภิเษก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 พบว่า ปัญหาที่โรงเรียนควรแก้ไขเร่งด่วนมี 5 ด้าน คือ ด้านการมีวินัย ด้านการประหยัดและอดออม ด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความรับผิดชอบ สอดคล้องกับ วีระพงศ์ ถิ่นแสนดี (2550 : 114) ได้ศึกษา การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนสิงห์สะอาด อำเภอเสถียร จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ก่อนการพัฒนาคุณลักษณะคุณธรรมหลายด้าน คือ ด้านความประหยัดด้านความซื่อสัตย์ ด้านความกตัญญู และด้านความรับผิดชอบ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของประดิษฐ์ วิชัยโย (2551 : 118) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

โรงเรียนคำบางวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า พฤติกรรมนักเรียนส่วนมากต้องได้รับการปรับปรุงและพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมด้านการใช้สิ่งของและทรัพย์สินอย่างคุ้มค่า

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ของควงเคื่อน พันธุมนาวิน (2543 : 10) เสนอไว้ว่า ถ้าเปรียบพฤติกรรมคนดี คนเก่ง เหมือนผลไม้นั้น การจะให้ผลตก หวาน อร่อย นั้น ลำต้นและรากจะต้องสมบูรณ์ และพฤติกรรมของคนดี คนเก่ง จะเกิดได้ก็ต่อเมื่อบุคคลมีลักษณะพื้นฐานทางจิตที่ดี เปรียบเสมือนรากของต้นไม้ที่สามารถชอนไชหาอาหารเลี้ยงลำต้นเต็มที ก็คล้ายกับมีสติปัญญา ประสบการณ์ทางสังคม และสุขภาพจิตที่ดีด้วย ดังนั้นการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับนักเรียนจึงเป็นการให้อาหารที่เลี้ยงดูรากเพื่อไปเลี้ยงลำต้นให้สมบูรณ์ และพร้อมที่จะเป็นคนดี คนเก่ง ของสังคมต่อไป สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551 : 243-244) จากการศึกษาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ระดับประถมศึกษา พบว่า คุณธรรมและจริยธรรมที่ปรากฏในโรงเรียน ได้แก่ เรื่อง การประหยัดและอดออม ความมีระเบียบวินัย การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความซื่อสัตย์สุจริต ใฝ่รู้ใฝ่เรียน การเสียสละและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การรักษาประเพณีนิยมไทย ความเป็นไทย และมีมารยาทแบบไทย ความรับผิดชอบ รักความสะอาด มีสุขนิสัยที่ดี การปฏิบัติตามหลักศาสนา ความอดทนอดกลั้น กล้าแสดงออก ความขยันหมั่นเพียร การมีสัมมาคารวะ สอดคล้องกับ โบนาวิตซ์ (Bonawiz, 2002 : 1433-A) ได้ศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบการพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาที่เรียนจริยศาสตร์ ซึ่งเป็นวิชาบังคับสำหรับนักศึกษาทุกคน เพื่อเสริมสร้างคุณภาพทางการศึกษา พบว่า นักศึกษาที่เรียนรายวิชาจริยศาสตร์ มีระดับการพัฒนาจริยธรรมสูงกว่านักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนเท่ากัน แต่ไม่ได้เรียนวิชานี้ แสดงว่า จริยธรรมย่อมเกิดจากการปลูกฝังอย่างสม่ำเสมอ จึงจะทำให้ผู้เรียนแสดงออกตามลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม

2. การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านสะอาดเจริญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ที่เป็นปัญหามากที่สุดผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้
ดำเนินการพัฒนาโดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research: PAOR) ปรากฏผล ดังนี้

2.1 ด้านมีวินัย กลุ่มผู้ร่วมวิจัยจัดทำโครงการพัฒนายุทธศาสตร์ ประกอบด้วย กิจกรรมเพื่อนร่วมทาง และกิจกรรมมาก่อนอยู่ข้างหน้ามาข้างหลัง ผลการพัฒนายุทธศาสตร์ที่ 1 พบว่านักเรียนกลุ่มเป้าหมายเดินทางไปและกลับระหว่างบ้านกับโรงเรียนเป็นระเบียบดีขึ้น การเดินทางมีความปลอดภัย การเดินแถวไปและกลับหลังปฏิบัติกิจกรรมหน้าเสาธง การเดินแถว

จากห้องเรียนไปและกลับหลังรับประทานอาหารกลางวันเป็นระเบียบเรียบร้อยดีขึ้น การเข้าแถวรอรับอาหารกลางวัน การเข้าแถวซื้อสินค้าจากร้านค้าสหกรณ์ของโรงเรียนตามลำดับ ก่อนหลังดีขึ้น แต่ยังมีนักเรียนบางกลุ่มหรือบางคนยังไม่ให้ความร่วมมือ เช่น นอนตื่นสายมาไม่ทันแถว จุดนัดหมายในการเดินทางมาโรงเรียนของแต่ละกลุ่มไม่ชัดเจน นักเรียนชอบหยอกล้อกันในขณะที่เดินแถว หรือนักเรียนที่ตัวโตกว่าชอบแซงคิวน้อง ๆ ในขณะที่รับประทานอาหาร การซื้อสินค้าจากร้านค้าสหกรณ์โรงเรียนยังไม่เป็นระเบียบ กลุ่มผู้ร่วมวิจัยจึงนำปัญหาที่ได้จากการประเมินผลมาปรับปรุงและพัฒนา ซึ่งผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายสามารถเดินทางไปและกลับจากโรงเรียนเป็นระเบียบเรียบร้อยดีขึ้น การหยอกล้อหรือเล่นในขณะที่เดินแถวลดลง การเข้าแถวรอรับอาหารและการเข้าแถวซื้อสินค้าสหกรณ์ดีขึ้น เป็นที่น่าพอใจของกลุ่มผู้ร่วมวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมพร ประเสริฐนอก (2550 : 111) ที่ศึกษาการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองงูใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า ในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ด้วยกลยุทธ์ที่หลากหลายส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น เช่น กิจกรรมการเดินแถวไป - กลับจากโรงเรียน การทำเวรประจำวันทั้งในและนอกห้องเรียน การเข้าคิวเพื่อรอรับบริการในโรงอาหาร การอดออม รวมถึงการให้ความช่วยเหลือและร่วมมือกับเพื่อนในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของทางโรงเรียนเป็นอย่างดี

2.2 ด้านอยู่อย่างพอเพียง กลุ่มผู้ร่วมวิจัยจัดทำโครงการหนูน้อยพอเพียง

ประกอบด้วยกิจกรรมออกก่อนรยกว่า กิจกรรมรณรงค์ประหยัดพลังงาน กิจกรรมคุ้มคำคุ้มราคา ผลการพัฒนาวงรอบที่ 1 พบว่า นักเรียนมีการออมทรัพย์ดีขึ้น การใช้จ่ายโดยไม่จำเป็นลดลง การเปิด - ปิด ไฟฟ้า น้ำประปา หลังการใช้งานดีขึ้น การใช้อุปกรณ์การเรียน เช่น สมุด ดินสอ หนังสือเรียน อย่างประหยัดและคุ้มคำดีขึ้น แต่มีนักเรียนบางคนยังมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น ออมทรัพย์ไม่สม่ำเสมอ ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย บางห้องเปิดไฟฟ้าและพัดลมทิ้งไว้ ผู้ปกครองนักเรียนบางคนบอกรว่า นักเรียนใช้สมุด ดินสอ สิ้นเปลืองมาก กลุ่มผู้ร่วมวิจัยจึงนำปัญหาที่ได้จากการประเมินผลมาปรับปรุงและพัฒนา ซึ่งผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2 พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมในการออมทรัพย์สม่ำเสมอ ปัญหาการลืมปิดไฟฟ้าหรือน้ำประปาลดลง การใช้อุปกรณ์การเรียน เช่น ดินสอ ไม้บรรทัด สมุด หนังสือเรียนประหยัดและคุ้มคำ ปัญหาการฉีกขาดลดลง สอดคล้องกับผลการศึกษา ของคณาพร เทียมกลาง (2551 :164) ได้ศึกษาการดำเนินการสร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3-4 ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ โรงเรียนปอพานวิทยาคมรัชมังคลาภิเษก สำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามหาสารคามเขต 2 พบว่า ผลการดำเนินการสร้างคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนด้านการประหยัดและอดออม นักเรียนประหยัดและอดออมเพิ่มขึ้น มาตรการวางการใช้จ่ายเงินมากขึ้น สอดคล้องกับ สมพร ประเสริฐนอก (2550 : 118) ได้ศึกษาการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองกุงใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า ผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนเมื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังการพัฒนา นักเรียนมีพฤติกรรมด้านคุณธรรมดีขึ้น ทั้งด้านความรับผิดชอบ ด้านการใช้สิ่งของและทรัพย์สินอย่างคุ้มค่า

2.3 ด้านมีจิตสาธารณะ กลุ่มผู้ร่วมวิจัยจัดทำโครงการอาสาสมัคร

น้อย ประกอบด้วยกิจกรรม โรงเรียนของเรา และกิจกรรมชุมชนของเรา ผลการพัฒนางรอบที่ 1 พบว่า นักเรียนรักษาความสะอาดบริเวณ โรงเรียนดีขึ้น การเสียสละ อุทิศตนเพื่อส่วนรวม การบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชนดีขึ้น แต่ยังมีนักเรียนบางคนไม่ตั้งใจทำความสะอาดบริเวณโรงเรียนที่เป็นเขตรับผิดชอบของตนเอง นักเรียนเล่นกีฬาจนลืมการทำมาความสะอาดบริเวณโรงเรียน นักเรียนชอบพูดคุยกันเสียงดังในขณะที่ทำงาน หลายคนไม่ชอบการไปทำความสะอาดในชุมชนเพราะคิดว่าไม่ใช่หน้าที่ของตน เป็นต้น กลุ่มผู้ร่วมวิจัยจึงนำปัญหาที่ได้จากการประเมินผลมาปรับปรุงและพัฒนา ผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมด้านมีจิตสาธารณะในทางที่ดีขึ้น เช่น เมื่อได้ยินเสียงสัญญาณในการทำมาความสะอาดในตอนเช้า นักเรียนจะรีบทำทันทีโดยไม่ต้องให้ครูบอก นักเรียนรู้สึกใจที่ครูพานักเรียนไปทำความสะอาด บริเวณวัด ศาสนสถาน เช่น บริเวณอุโบสถ บริเวณศาลาการเปรียญ บริเวณเมรุ หรือในเขตชุมชน สอดคล้องกับ ฉลาด หาญกุล (2551 : 95) ได้ศึกษาการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนนาขามวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยดำเนินงานตามโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ พบว่า นักเรียนมีนิสัยที่ดีในการรักษาความสะอาดทั้งความสะอาดร่างกาย ความสะอาดห้องเรียน ความสะอาดของบริเวณ โรงเรียน และอาคารสถานที่ต่าง ๆ ในบริเวณ โรงเรียน จนได้รับคำยกย่องจากครู ผู้ปกครองและชุมชน

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านสะอาดเจริญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีข้อควรพิจารณาดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 โรงเรียนควรจัดทำโครงการ/กิจกรรมที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนให้ยั่งยืน เพราะบางกิจกรรมต้องใช้เวลาในการพัฒนาจึงจะสัมฤทธิ์ผลตามต้องการ เช่น การอบรมทรัพย์ ระเบียบวินัย การมีจิตสาธารณะ เป็นต้น

1.2 โรงเรียนควรขอความร่วมมือกับองค์กรภายนอก เช่น สถานีตำรวจภูธร สถานีอนามัย ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยเฉพาะด้านวินัย

1.3 โรงเรียนควรส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนโดยการร่วมกิจกรรมกับชุมชนเนื่องในโอกาสต่าง ๆ เช่น กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา กิจกรรมตามประเพณีในท้องถิ่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมต่อต้านยาเสพติด อย่างสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 โรงเรียนควรพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้ครอบคลุมทุกด้านเพื่อพัฒนาเยาวชนที่เป็นกำลังสำคัญของชาติให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม และดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

2.2 โรงเรียนควรจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนอย่างหลากหลาย ต่อเนื่อง ควบคู่กับการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

2.3 โรงเรียนควรศึกษาประเด็นที่ยังเป็นปัญหา เช่น การอบรมทรัพย์ การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้นในปีการศึกษาต่อไป โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม